

חשיפה: משרד החינוך הפקיד את לימודי היהדות בבתי הספר הממלכתיים בידי מכונים רפורמיים

עפרה לקט

תוכנית 'תרבות יהודית ישראלית' הושקה בתחילת השנה במערכת החינוך הממלכתית. כבר שנים מבקשת מערכת החינוך לתת מענה לבורותם של התלמידים הישראלים בתחום היהדות. המטרה היא להעניק לתלמידי החינוך הממלכתי ידע בסיסי בתנ"ך, בארון הספרים היהודי ובתפיסות היסוד של היהדות בצורה עכשווית, מחוברת לחיים ובלו לעורר אנטגוניזם. לפני כ-25 שנה ישבה ועדת שנהר על המדוכה. נאו התגלגלו תוכניות לימוד שונות במערכת. החדשה שבהן, שהחלה לפעול באופן רשמי בשנת הלימודים הנוכחית, היא 'תרבות יהודית ישראלית'. בתוכנית, שנוקפה את כיתות א'-ט', קיימים בין השאר הנושאים "ואהבת לרעך כמוך", "מסורת חידוש", "תיקון עולם" ו"ערך החיים, חירות האדם וכבוד האדם".

בתוכנית: מפגש עם ארגוני שמאל קיצוני

בארגון 'חותם' בדקו לעומק

התוכנית וגילו שהמציאות אינה כה ורודה. באתר משרד החינוך נכתב כי התוכנית כוללת היכרות עם ארון הספרים היהודי ועם ערכים שונים בתחום יחיד, משפחה, קהילה ועוד. "התוכנית", כך נכתב, "מדגישה ומחזקת את התרומה של הערכים היהודיים לערכים האוניברסליים ואת השילוב אשר מתקיים בין שני עולמות הערכים, כמו השמירה על זכויות האדם, כבוד האדם וחירותו".

אם למקרא השורה הזאת מתקבל הרושם שהיהדות מוצגת באור מאוד מסוים בתוכנית, אבגר פורת ממחלקת חקיקה ב'חותם' מחוק את התחושה. "באתר משרד החינוך מתואר הבוגר הרצוי של התוכנית כמי שחש 'שייכות, הודעה ואחריות לתרבותו ולמורשתו היהודית-ישראלית, לא מתוך עמדה סגורה ומסתגרת, אלא מתוך גישה פלורליסטית, פתוחה וביקורתית, ומתוך נאמנות לערכים דמוקרטיים והומניסטיים כלל-אנושיים", הוא מצטט. "זה אולי מתאים לחלק קטן מהציבור שלומד במערכת החינוך הממלכתית, אבל לגווי לא לכולו. 80 אחוזים מהחברה הישראלית מגדירים את עצמם כמאתניים. מחצית מהציבור ששולח

את ילדיו למערכת החינוך הממלכתית מגדיר את עצמו כמסורתי. הקהילייה הרפורמית מונה במקרה הטוב כמה אלפים".

עם זאת, נוסביר פורת, ההגדרה הרצויה הזאת של הבוגר, הביאה לתוכניות לימודים שייכתבו ברוח הזאת, ומכאן לזכייה במרכז של גופים שונים שמכוונים ליהדות לא אורתודוקסית, אלא שוברת מסורת. "יש כאן כמין בגידה באמון של ההורים ששולחים את ילדיהם למוסדות הלימוד ומשוכנעים שהם מקבלים יהדות של בית סבא", אומר פורת.

בקול קורא של משרד החינוך להכשרת המורים כתחום, נכתב כי המציעים מתבקשים לשים דגש על "חשיפה לריבוי קולות, זרמים ושיטות ומתן מקום מרכזי לערכים הומניסטיים-דמוקרטיים בלימודי היהדות". עוד נדרשים המציעים להיום מפגשים עם בתי מדרש פלורליסטיים כגוהלך ההכשרה, "כדי ללמוד כיצד לייצר שיח על זהות עכשווית". השאיפה היא שהמורים האמזנים על המקצוע "שתתפו באופן פעיל בעיצוב אורה חיים בית-ספרי וקהילתי המושתת על תרבות יהודית ישראלית ברוח פלורליסטית". אחרי הגדרות כאלה, נוסביר

פורת, אין פלא שמי שזכו בין השאר במרכז להכשרת מורים ללימוד התחום היו המכוונים 'הרטמן', 'שכטר' ו'כרם'.

בתוך כל אלה, אישר משרד החינוך תוכניות לימודים שכתבו גופים שונים, בהם התנועה הרפורמית. "כאחד מספרי התוכנית שלה, יש המלצה לערוך היכרות עם אגודות הנוסיעות לאזרחים לא יהודים, למשל 'דופאים למען זכויות אדם' ו'רבנים למען זכויות אדם', שניהם ארגוני שמאל קיצוני, מה שלא ראוי בתוכנית לימודים על יהדות".

במשרד החינוך מסרו כתגובה לטענות: "תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית מאפשרת לכל אחד מתלמידינו להכיר את תרבותו, לבחור את דרכו ולהרגיש שייך", כך נכתב כתגובה, "תוכנית הלימודים היא ממלכתית במלוא מובן המלה, והיא אינה משרתת זרם כזה או אחר. המורים שמלמדים את המקצוע משקפים את פסיפס הזהויות, כפי שהן באות לידי ביטוי במערכת הממלכתית, מנקודת מבט יהודית-ישראלית. המקצוע החדש הוא כשורה חשובה לחברה הישראלית, והציטוט שהוזכר משקף את ערכי מערכת החינוך הממלכתית".